

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Responsa Moralia In Causis Justitiæ Commutativæ De Restitutione & Contractibus

Heislinger, Anton

Ingolstadij, 1726

Casus XXIV. De Obligatione restituendi duplicis pro eadem missa accepti
stipendii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40194

tatibus propriè, vel quasi talibus, ergo cum hæc inhabilitas sit talis quasi irregularitas, ab illa Episcopi poterunt absolvere in conscientia.

Ad 2. Rationem reponi potest: transmiss. majore dist. m. hæc reservatio est primum facta post tridentinum, & loquitur de casu, quo delictum simoniæ jam ad forum externum deductum fuit, & sententia in simoniacum jam lata; concedo; & loquitur de casu, quo crimen simoniæ adhuc est occultum: neg. m. & sic distincto consequente, neg. consequentiam.

Etiamsi igitur Palao Disp. 3. de simon. punto ultimo num. 3. sententiam, quæ negat Episcopis facultatem dispensandi cum talibus in ordine ad habilitatem; probabiliorem, & in praxi sequendam judicet, fateatur tamen idem author, sibi probabile esse, posse Episcopum dispensare cum occulto simoniaco circa inhabilitatem per simoniam occultam contractam. Pro hac etiam sententia adjecit Enriquez lib. 13. de excomm. cap. 56. num. 1. Et com. litt. f. Leonardum Lessium qui reputat illam probabilem lib. 2. c. 35. num. 140. consentit Suarez lib. 4. c. 61. num. 11. in quantum dicit sen-

tentiam communem esse veriolem: si enim est verior: Ergo hæc concedens Episcopis hanc facultatem est etiam vera, hoc est probabilis. Inclinat in hanc sententiam P. Keimer: Saa verbo Episcopus num. 28. docet Episcopum posse dispensare in omni inhabilitate ad beneficia, nisi Papa id sibi specialiter reservaverit. Idem tenet Alloza eodem verbo sect. 5. num. 1. His accedit Sanchezius in summa lib. 6. cap. 15. n. 78. affirmans posse Episcopum cum suis subditis dispensare in inhabilitate contracta ob occultum delictum, virtute Tridentini sess. 24. de Reform. cap. 6. Ergo sententia concedens hanc facultatem absolventi ab inhabilitate, & rehabilitandi probabiliter Episcopis competit.

Examinandus itaque Gerardus erit, num suum circa simoniacam obtentionem hujus beneficii delictum, sit publicum, atque ad forum externum jam deductum; an occultum tantum, neque ad externum Judicem deductum, aut ullum, nec ad hunc deducatur, periculum adsit. Ut determinari possit, num Româ, an ab ordinario suo ad idem beneficium denuo obtinendum rehabilitari debeat.

CASUS XXIV.

De obligatione restituendi duplicis pro eadem missa accepti stipendii.

Beneficiarius, licet ratione sui beneficii tribus diebus in eadem hebdomade in Sacello quodam sacrificare debuerit: quia

S s

tamen

tamen (ut ipse non sine fundamento iudicavit) eidem libera intentio applicandi sacrificium, cui voluerit, à fundatore relicta fuerat; ferè semper alterum quoddam consuetum stipendium accipit, hoc offerenti fructum prædictæ missæ applicans. Constitutus itaque in mortis articulo ex confessario cognoscere satagit, num teneatur restituere, quæ ut secundum stipendium acceperat.

Quæritur I. Num primum stipendium ut pretium laboris extrinseci, alterum verò ad sustentationem possit accipi?

Q. 2. Ex quo titulo secundum stipendium accipi possit?

SYNOPSIS.

§. I.

prænotanda.

1. S Ex modis aliquid pro missa iuste, vel iniuste accipi potest.	7. Ex quo iustitia stipendii deservitur.
2. Ex istis aliqui sunt certo simoniaci, non tamen omnes.	8. Iustitia stipendii patitur aliquam latitudinem.
3. Nonnullis libera relinquitur intentio, aliis autem non.	9. Obligatus ad applicandum unicuique, non nisi gratis oblatum secundum stipendium accipere potest.
4. Fructus sacrificii est specialissimus, medius, aut generalis.	10. Sacerdos habens liberam intentionem potest habere ex suo beneficio, vel non, iustum stipendium.
5. Pro applicatione fructus specialis vel specialissimi nil licet accipere.	
6. Duplex stipendium nequit accipi pro eadem missa duobus applicanda.	

§. II.

Rationes sententiæ negativæ.

11. A Alterum accipi stipendium non potest, quia plus debitor acciperetur.	quoddam ad illud attribuit.
12. Neque esse potest stipendium laboris extrinseci.	17. Fideles non tenentur ex suis sustentare pauperem sacerdotem.
13. Aut habere rationem sustentationis.	18. Secundi stipendii acceptatio reprobatum à Congreg. Cardinalium declarat. Trident.
14. Vel cuiusdam donationis.	19. Videtur etiam illud dari ex iustitia.
15. Nec ratione applicati fructus.	20. Et non solum sub conditione misse.
16. Nec paupertas Sacerdotis jus	

§. III.

Resolvitur primum quæsitum.

Num primum stipendium ut pretium laboris extrinseci: alterum verò ad sustentationem possit accipi?

- 21. Sententia P. Lugonis explicatur.
- 22. Juxta quam etiam nullo habito labore extrinseci possit aliquid exigi.
- 23. Justitia stipendii ex triplici fonte defumi potest.
- 24. Si primum sit justum, tam ut compensatio, quam ut sustentatio, alterum exigetur injustè.
- 25. Neque si primum sit tantum justum in ratione alterius.
- 26. Refutatur opinio Tamburini.

§. IV.

Eventilantur Aliorum circa hanc ipsam opinionem rationes.

- 27. Secundum stipendium videtur posse accipi ut sustentatio.
- 28. Hec tamen acceptio apparet esse injusta.
- 29. Sive stipendium hoc absolute concedatur, sive ex quantitate laboris.
- 30. Deest etiam Titulus in labore non merè spirituali fundatus.
- 31. Habens pingue beneficium potest accipere aliquid propter missam.

§. V.

Resolvitur secundum quæsitum.

Ex quo titulo secundum stipendium accipi possit?

Datur ultima Resolutio.

- 32. In quo casu secundum stipendium possit exigi, atque accipi.
- 33. Neque in hoc contradicitur congregationi Cardinalium.
- 34. Multò magis secundum poterit accipi, si primum fuerit duntaxat dimidiatum.

§. I.

Prænotanda.

1 **P**RO solutione prænotandum sex modos, quibus pecunia in celebratione missæ accipi potest jure vel injuria, à Theologis agnosci. Primo ut pretium ipsius sui etus spiritualis. Secundo ut pretium ipsius laboris, atque operationum sacrificio ipsi intrinsecarum. Tertio ut pretium laboris celebrationi missæ extrinseci. Istius generis laboribus annumeratur celebratio in loco distantii, certo tempore, & alia similia.

lia. Priorem verò ad speciem deducitur labor, qui in induendis sacris vestibus, recitandis orationibus, cæterisque ad missam spectantibus peragendis assumitur. Quarto potest aliquid sacerdoti concedi in sustentationem illius, ut de altari vivat, qui servit altari. Quinto potest tali pretio emi à sacerdote obligatio applicandi fructum pro tali persona. Et denique sexto, ut merum gratuitum, ac liberale donum.

2 Ex enumeratis istis sex modis, quod primus sit verè simoniacus, conveniunt unanimiter Doctores: secundum pariter hac labe infectum esse, exinde desumit Tamburinus; quia labor intrinsecus est essentialiter ipsum sacrificium: sicut igitur istud vendere simoniacum est, ita etiam tale erit vendere laborem intrinsecum. Ex opposito simoniaca labe nequiquam infectos esse reliquos quatuor modos, fatentur Suarez, Vasquez. Bona. Sotus citati apud Tamburinum l. 3. c. 5. §. 1. de quo tamen videbimus postmodum.

3 Prænotandum Secundò. obligatum ad dicendam missam vel posse esse solummodo obstrictum, ut fructum sacrificii certæ ac determinatæ cuidam personæ applicet, quocunque dein tempore, vel loco illud celebret, vel posse esse alligatum ad dicendam missam in certo templo, altari, tempore, & loco, ut interim fructus sacrificii nulli determinatæ personæ applicari debeat, sed ipsi celebrantis libertati relin-

quatur, eundem applicare, cui voluerit. Tertio denique potest & certus locus, ac hora designari, expecti præterea fructus, ut certæ cuidam personæ applicandus.

Prænotandum tertio. fructum sacrificii vel esse specialissimum, vel specialem seu medium, aut denique generalem. Primus ipsi celebranti cedit, ac personalis dicitur, secundo fructu illa persona fruatur, cui in particulari Missam sacerdos applicaverit, quem de finitum & à Christo determinatum esse cum communiore nunc & certa sententia supponimus. Generalis denique omnibus fidelibus obvenit juxta mentem Ecclesiæ statuente, ut quilibet sacerdos pro his omnibus sacrificium suum offerat.

Prænotandum quarto. ex octava propositionum ab Urbano 8. & Alexandro 7. 24. Sept. 1665. damnatarum constare, haudquaquam licere accipere aliquid, ut fructus specialissimus ipsimet celebranti correspondens offerenti applicetur: colligitur pariter ex decima eandem propositionum damnatarum contra justitiam esse pro pluribus sacrificiis stipendium accipere, & sacrificium unum offerre.

Ex quo pariter deducitur non posse pro eadem duplex stipendium accipi, si quilibet ex offerentibus sibi fructum applicare desideret: ideo enim pro pluribus sacrificiis accipere stipendium, & unum dumtaxat legere fuit prohibitum, quia cuilibet solventi justum stipendium pro

pro uno sacrificio est applicandus totus fructus illius sacrificii, expeditus ab offerente stipendium, quod tamen minimè fieret, si accepto stipendio pro pluribus sacrificiis unum duntaxat legeretur: sed hoc ipsum etiam non fieret, si pro eadem duplex stipendium acciperetur: ergo &c. His accedit, quòd excessus stipendii supra taxam lege, vel consuetudine præscriptam adveniret æqualitati atque iustitiæ, prout huic opponitur excessus in contrahendo committi solitus, nisi hic ultro spontè, atque liberè tradatur, ita Suarez 3. p. tr. 3. disp. 86. sect. 2.

7 Ob hanc autem rationem prænotandum quinto iustam stipendii quantitatem vel ab Episcopo præfigi, aut à legitima consuetudine taxari, aut istis deficientibus arbitrio prudentis cuiusdam viri taxandam esse, non secus ac rerum vendibilium iustum pretium una ex allatis ratione taxari novimus: etsi autem determinata quædam taxa ab Episcopo, consuetudine, vel prudentis viri iudicio taxata fuerit, per hoc tamen minimè prohibetur, nec prohiberi potest fidelibus, quin majora, vel duplicata stipendia ex motu proprio, & ultranea liberalitate sacerdotibus persolvant: cum taxatio iusti pretii non præsumatur voluisse ponere impedimentum, aut obstaculum aliquod piis fidelium voluntatibus, neque ipsum Sacerdotem obligatum ex ea esse, ne minus quoddam stipendium taxato volens, ac liberè recipiat, cum etiam gra-

tis & repudiato omni stipendio pro alio sacrificare valeat.

Quia itaque, uti modò diximus, stipendium missæ rerum vendibilium pretium imitatur. Prænotamus sextò iustitiam stipendii instar pretii non consistere in aliquo indivisibili, sed pati latitudinem aliquam. Item quod si talia stipendia non sint integra nec adæquantia quantitatem à lege, Episcopo, vel iudicio prudentis determinatam, testante Suarezio Disp. 86. sect. 3. de sacramentis Sacerdotem vel ab eodem, vel à diversis pro una missa tot stipendia posse accipere, quot simul sumptam taxatam quantitatem adæquans, aliàs enim injuria fieret sacerdoti potenti se indemnem servare, ubi tamen sacrificii fructus non uni tantum, sed pluribus stipendium contribuentibus pro rata contributæ quantitatis applicandus erit, insuper de hoc ipso dantes stipendia monendi erunt, ne decipiantur: secus enim putabunt, totum fructum sibi applicari. Excipiendus tamen casus erit, quo ipse sacerdos spontaneo motu pro minore stipendio ad sacrificandum se obtulerit, tunc enim voluntariè cessisse iuri suo præsumitur, vi cuius stipendium juxta taxam exigere potuisset.

Hactenus præmissa ut ad casum propositum reducamus. Sciendum Bonifacium sacerdotem ratione sui beneficii vel posse esse obligatum, ut fructum sacrificii alicui determinatæ personæ sive vivæ, sive defunctæ applicet, atque in hoc casu,

§ 3

quòd

quod nullum aliud stipendium, nisi illud gratis per modum doni gratuitè offeratur, possit accipi, ex dictis in prenotandis colligitur. Neque enim accipere potest stipendium ut pretium pro obligatione applicandi fructum; cum debeat eundem fundatori prioris stipendii applicare; neque ut pretium laboris extrinseci, cum hoc ponatur sufficienter suppeditari ex beneficio; neque titulo sustentationis; cum tantam pro sustentatione stipem jam ab alio priore fundatore ponatur accepisse, quantum videtur promereri exiguus dimidiæ horæ labor accedit (quod sapienter advertit Bonacina) accedit, inquam, quod praxis & præscriptum Ecclesiæ volentis nullum ad sacerdotium promoveri, qui non aliunde habeat, quo se congruè valeat sustentare sufficienter nos doceant, sacrificium ad sustentandum sacerdotem nullo modo institutum fuisse.

- 10 Quod si autem Bonifacius ad solam præsentiam, seu ut certo duntaxat loco, atque tempore celebret, vi sui beneficii sit obligatus, neque debeat vi hujus ad certam intentionem suam sacrificium offerre; tunc potest ulterius esse dubium,

§. II.

Proponuntur rationes denegantium Sacerdoti licentiam accipiendi secundum stipendium.

- 11 PRIMO omnes defendunt, peccaturum, qui vendendo rem aliquam, supra justum venditæ mercis pretium exigit aliquid: cum igitur exigendo secundum stipendium supra prius justum, atque determinatum stipendium æquè accipiat aliquid plus: optimè inferitur, eundem æqualiter

an ratione hujus obligationis ad solam præsentiam accipiat sufficiens stipendium ab Episcopo, consuetudine, aut judicio prudentis viri celebrationi unius missæ determinatum, vel non recipiat? si justam jam à primo fundatore vel offerente stipem accipiat, existimat *Bona. pe. Eucharistia Disp. 4. quæ. ult. puncto 8. num. 11.* peccaturum sacerdotem mortaliter, atque ad restitutionem obligatum esse, qui importunè ab invitis aliquid exigit supra taxam consuetam, & præscriptam ordinarii stipendii; eò quod taxatum à superiore, vel alio legitimo modo stipendium augeat. Ex opposito quod aliquid etiam tunc accipi possit, volunt *Pyrinus tomo. 3. de priv. cap. 1. num. 20. Rodriq. tom. 1. Regul. q. 47. art. 8. Suarez. Disp. 86. se. 3. Vasq. Disp. 234. num. 25. Alphonsus à Leone de Jubilæo p. 3. q. 20. num. 27. Turrian. p. 2. select. Disp. 3. dub. 2. Lugo Disp. 21. num. 19. & 21. Pellezarius tract. 5. Manual. Regul. cap. 9. à n. 89. Diana p. 2. tract. 14. resol. 26. & p. 5. tract. 13. Resol. 51. Palao tract. 22. Disp. un. puncto 13. Wiesner. D. Thomas quod lib. 6. art. 10. Navarrus Manual. cap. 23. num. 102.*

æqualiter peccatum, & hinc ad Restitutionem obligatum iri.

- 12 Secundò: Ejusmodi sacerdos neque potest secundum stipendium accipere ut pretium laboris extrinseci, aut quia private facultate dandi operam aliis rebus, ex quibus licet possit aliquid lucrum facere, vel aliquid aliud pretio æstimabile cum hæc sufficienter ponantur compensari priore stipendio:
- 13 Neque potest accipi ut sustentatio illius; qui enim ab uno accipit æquam, & justam sustentationem pro unico sacrificio, postulat immerito. Vel accipit ab alio pro eadem sacrificio sustentationem; cum Ecclesia determinando certam taxam Sacrificii hoc ipso voluerit, ut sacerdos illo stipendio pro una missa contentus vivat, metiendum scilicet est stipendium ex quantitate laboris impensæ in favorem illius, qui illud concessit: cum ergo labor impensus semihoram non excedat. Ideo huic sustentatio proportionari debet;
- 14 Neque ut mera, & gratuita donatio, cum offerens stipendium secundum ponatur obligare sacerdotem ut sibi fructum Sacrificii applicet; ipsæque sacerdos ad restitutionem sit obligatus, casu quo Sacrificii fructum ejusmodi offerenti non applicaverit.
- 15 Neque denique poterit accipi, ut à se ematur obligatio applicandi fructum pro tali persona, aut ipsa actualis applicatio fructus pro stipendio oblato fiat; quia stipendium

non conceditur in pretium fructus applicandi, ipsaque hæc applicatio, cum sit aliquid spirituale, non minus à potestate spirituali procedens, quam collatio baptismi: daretur spirituale pro temporali: quòd si autem applicatio actualis est spiritualis, erit etiam spiritualis obligatio ad hanc actualem applicationem; prout obligatio ad conferendum beneficium est spirituale, quia ipsa collatio actualis beneficii est spiritualis.

Neque depauperatus sacerdos 16 ratione suæ inopiæ secundum stipendium poterit accipere, nam sicuti paupertas non tribuit jus vendendi rem aliquam supra justum & taxatum pretium, ita neque ejusmodi pauperi sacerdoti concedet facultatem accipiendi secundum stipendium, hoc est excessum supra justum & taxatum pretium: nec aliquid facit, quòd à pluribus accipiat plus justo, & taxato stipendio; medium enim justitiæ est medium rei; & consequenter consistit in ipsis rebus, sive ad unam sive ad plures personas habitudinem dicat; aliàs defendi posset. Habentem actu decem aureos ex furto non peccasse graviter, si illos pluribus surripisset.

Ulterius fideles non tenentur ex 17 suis sustentare pauperem sacerdotem: ergo licet prius stipendium ex se justum, & taxatum non sufficiat pro sustentatione illius diei, non poterit sacerdos aliud secundum accipere; quòd autem officium proprium

prium sacerdotis cuiuslibet sit offerre sacrificium, ex hoc duntaxat inferri potest, præcipuam sacerdotis sustentationem ob sacrificium colligendam esse, non autem adæquatam, cum ex aliis operibus recitatione v. g. Breviarii, administratione aliorum sacramentorum possit adæquatam colligere: unde etiam mos profluxit, ut in funeralibus aliud stipendium detur pro missa, aliud pro nocturno officio.

18 Quartò. Acceptio secundi stipendii reprobata fuit à Congregatione Cardinalium Consilii Tridentini interpretum anno 1626. cum enim hæc interrogata fuisset. An sacerdotes, qui tenentur missam celebrare ratione beneficii, seu capellæ, legati aut salarii, possint etiam manualem Eleemosynam pro votivis aut defunctorum accipere, & unico Sacrificio utrique oneri satis facere? responderat, *sacerdotes, quibus diebus tenentur missam celebrare ratione beneficii, seu capellæ, legati aut salarii, si Eleemosynas etiam pro aliis missis celebrandis susceperint, non posse eadem missa utrique obligationi sati facere.* Hæc verba cum absolute & sine nulla distinctione sacerdotibus prohibeant, ne duplicatum pro eodem sacrificio stipendium accipiant, hinc Gavantus in *commentario ad rubricam. Miss. tom. 1. p. 8. tit. 12. num. 5.* Diana *tomo 1. tract. 15. § 1. miscella. Resolut. 80.* Barbosa in *tract. de officio Episcopi c. 11. num. 11.* Tuentur, in nullo casu, quo primum sti-

pendium est iustum, posse secundum pro eadem missa recipi, eò quòd stipendium pro labore extrinseco, qui solus est pretio æstimabilis, non autem pro ipso sacrificio, aut fructu spirituali, pro quo dare aliquid temporale foret simoniacum, concedi, atque expeti soleat.

Quod si oppositæ sententiæ Patroni reponant, alterum stipendium non dari ex iustitia, sed ex alio titulo. Contra est illud, quod iam superius num. 14. insinuavimus, quòd scilicet talis sacerdos, si missam petitam non possit, vel non vellet applicare, secundum stipendium offerenti, teneretur ille ad faciendam restitutionem: ergo hoc secundum stipendium datum etiam fuit ex iustitia.

Si dicant, alterum stipendium dari duntaxat sub conditione missæ, ut si dicam: si hac nocte dormieris, dabo tibi hoc pretium: contrarius erit huic assertioni sensus omnisi, reciprocam obligationem agnoscentium. Dein sacerdos accepta pecunia non foret obligatus ad missam dicendam: cum conditio necdum sit purificata, sed ad reddendum duntaxat ipsum stipendium, quod neque alienare ante dictum sacrum posset: quæ omnia cum communi opinioni fidelium repugnent, conficitur stipendium ejusmodi nequam concedi duntaxat sub modo, & conditione Missæ.

§. III.

Num primum stipendium ut pretium laboris extrinseci, alterum vero ad sustentationem possit accipi?

Cardinalis de Lugo *Disp. 21.* contendit primum stipendium duntaxat accipi, ut pretium laboris, & obligationis antecedentis, ratione cuius obligatur sacerdos, ut tali tempore, loco, paratus sit ad sacrificandum, quam obligationem pretio dignam esse, fatentur omnes. Secundum vero stipendium accipi ad sustentationem: ex quo videtur sequi, quod ultra primum accipi possit etiam secundum.

21 Ut hujus Authoris sententia intelligatur, revocandum in memoriam ex prenotandis, laborem alium esse extrinsecum, & quasi accidentalem: alium vero intrinsecum & quasi annexum necessario Missæ: item possit aliquid accipi pro primi, non autem secundi generis labore; cum igitur stipendium primum videatur compensare, & acceptum fuisse pro labore extrinseci; ut adhuc secundum stipendium sacerdos possit accipere, & quidem ob aliam causam, quam ut compensatio laboris intrinseci, asseruit Lugo, secundum hoc accipi, ut sustentationem necessariam sacerdotis, non autem ut pretium laborum intrinsecum, quos omnes, hoc non obstant, gratis peragit, instar pictoris, qui obligatus ex voto, ut sine pretio exornet picturis aliquod templum, hoc suum votum

perfectè implet, licet ab aliis accipiat colores, penicillum, imo etiam cibum, atque victum ad sui sustentationem necessarium: ergo poterit secundum etiam stipendium sacerdos accipere, quin det aliquid spirituale pro temporali.

Opinionem istam Lugonis quod 22 attinet, ut taceamus, à multis doctoribus defendi, sacrificium nequaquam institutum fuisse ad sustentandum sacerdotem, eò quod nullus, nisi de congrua sustentatione eidem provisum fuerit, ad sacerdotium admittatur; ut, inquam, hæc taceamus, videtur eadem supposita posse ostendi quod absque simonica labe à sacerdote celebrante aliquid accipi possit, etiamsi omnis labor extrinsecus, & per accidens se habens ad sacrificium absit, eo quod istud in sustentationem ipsius recipiatur.

Secundo non videtur se ab omni- 23 bus difficultatibus expedivisse, qui ex his Lugonis principiis deducere laborat, posse sacerdotem, qui jam justum stipendium acceperat, si fructum applicare offerenti non debeat; adhuc secundum tanquam sustentationem accipere. Vel enim stipendium, quod juxta omnes est justum, est tale, si consideretur duntaxat, uti est compensatio quædam laboris extrinseci? vel est tan-
tum

tum justum, si consideretur duntaxat ut debita sustentatio sacerdoti: vel est justum, si consideretur simul ut compensatio laboris extrinseci, & ut debita sustentatio sacerdotis?

24 Si dicatur, quod primum stipendium in ordine utriusque hujus duplicis tituli collectivè accepti sit justum pretium, manifestè nil amplius poterit accipi nomine sustentationis; quod enim est supra justum & debitum est injustum, prout patet in venditione.

2. Si pictor obligatus ad gratis pingendum pro sustentatione justa acciperet in singulos dies 3. florenos; & ultra hos tres florenos ab aliquo ex ejusdem sustentationis titulo peteret alios tres florenos, omnes faterentur, hos tres ultimos esse supra justam sustentationem: ergo idem de tali sacerdote dici debet:

Tertio. Si potest ab alio accipi aliquid supra justum pretium à priore oblatum; poterit etiam à priore aliquid, imò hoc ipsum exigere; uti enim jam superius insinuat; medium justitiae est medium rei. Constitens in ipsis rebus, sive ad unam, sive ad plures personas habitudinem dicat: quod ulterius ex contractu emptionis patet. Si enim tres modios tritici possum tribus distinctis vendere tribus florenis; poterò eodem pretio etiam illos vendere eidem: cum ergo non concedant adversarii posse ab eodem

exigi aliquid supra justum pretium, neque poterit à pluribus.

Si dicant justum, & taxatum à principe, vel consuetudine, aut judicio viri prudentis, pretium esse solummodo justum, in quantum vel est pretium duntaxat laboris extrinseci, vel congrua duntaxat sustentatio ob applicationem fructus concessa: contra est: hoc supposito, qui accipit medium florenum, ut applicet sacrificii fructum offerenti illum, & ut simul legat determinato tempore, & loco, poterit justè exigere ultra istum medium florenum etiam aliquid aliud v. g. alium medium florenum. Probat. Per primum medium florenum duntaxat accipit justum pretium solius laboris extrinseci non itidem sustentationem congruam; quam juxta hanc sententiam etiam potest exigere ob applicationem fructus: ergo &c. item poterit exigere hunc secundum; licet non teneatur applicare fructum sacrificii offerenti. Eleemosynam; sed ista sunt contraria communi persuasioni hominum: ergo & priora.

Secundò, quod taxatum à Principe, consuetudine aut judicio prudentis viri stipendium ab his duntaxat determinatum sit intuitu solius laboris extrinseci, vel solius sustentationis & non respectu utriusque simul accepti, nulla ratione, nulla autoritate, vel decisione Pontificis aut Cardinalium ostendi potest: ergo non debet asseri, sed potius tene-

neri illud pretium fuisse ut iustum & proportionatum agnitiu habita consideratione, & laboris extrinseci, & sustentationis.

Tertiò. Fundata sunt aliqua beneficia adeo pingua, ut licet Beneficiarius ratione illorum sit obligatus ad solam missam certo tempore & loco dicendam; tam multos nihilominus redditus percipiat, ut ejusdem sustentationi abunde sufficiant, & compensent simul liberalissime laborem omnem extrinsecum: ergo saltem ab isto non poterit aliquid accipi ut stipendium & ratione sustentationis, quia fructum sacrificii alicui applicat.

26 - Opponit ulterius Tamburinus in expedito sacrificio Missæ l. 3. cap. 1. §. 3. stipendium pro præsentia recipi propter laborem extrinsecum Missæ, quo in tali loco, vel tempore Missa assumitur celebranda. Stipendium verò applicatione pro ipso sacrificio, eo modo quo supra §. 1. n. 2. ejusdem capituli fieri do-

§. IV.

Aliorum circa hanc ipsam opinionem rationes ulterius examinantur?

27 CUM hæc ostensum fuerit, atque probatum, quòd secundum stipendium ex præsentis titulis nequeat accipi, tota difficultas ad titulum sustentationis reducitur, & ratione hujus secundum stipendium accipi posse ita contendit Jacobus Wiestner *Instit. can. l. 3. tit. 41. art. 2. num. 42.* accipere pro applicatione fructus tanquam stipen-

diu sustentationis neque est simoniacum, neque injustum: ergo potest accipi. Probatur primum membrum: hac ratione non accipitur stipendium tanquam pretium sive æstimatio spiritualis fructus, sed tanquam stipendium sustentationis debite ab aliis, quibus spiritualia ministrantur: sed hoc non est simoniacum. Probatur minor. Si non da-

uerat. Hic autem asseruit, stipendium posse accipi ob laborem extrinsecum ut pretium sustentationis, ut pretium pro obligatione; ac denique ut Eleemosynam; loco autem probationis addit, de hoc agi tractatum de simonia: sed contra est; ipsum Sacrificium in se spectatum est aliquid spirituale: ergo pro hoc si accipiat temporale committit simoniam: neque dicas velle te dicere stipendium pro applicatione datum accipi pro labore extrinsecum. Pro hoc enim concessum fuit primum stipendium, neque ut pretium compensans obligationem, cum enim hæc sit tota quanta æstimabilis ratione termini, & hic sit spiritualis: erit etiam obligatio spiritualis, & consequenter daretur spirituale pro temporali, neque & mera, & purè gratis concessa eleemosyna, cum secundum stipendium ponatur parere obligationem ex iustitia ad applicandum fructum pro offerente.

T: 2

tur

tur spirituale pro temporali, & spirituale ministranti debitum est stipendium sustentationis, si aliquid accipitur ut stipendium sustentationis, non committetur simonia: sed prius est verum; ergo &c. minor asserens spirituale ministranti deberi sustentationem probatur ex *Apostoli 1. ad Corin. cap. 9. v. 11. si nos vobis spirituale seminavimus, magnum est si nos carnalia vestra metamus.* Quod autem neque sit injustum, ita ostenditur; fructum illum dum aliis applicat, non agit contra obligationem à fundatoribus impositam: ergo non agit contra justitiam. Probat antecedens. Hoc non obstante loco tamen, & tempore designatis celebrat: ergo non agit contra obligationem impositam; cum celebratio certo duntaxat loco, ac tempore celebranti fuerit imposita.

Confirmat hæc omnia ulterius ex eo; si ejusmodi accipientes, secundum stipendium ratione applicandi ipsius fructus committerent aliquam injustitiam, fieret id vel maxime ex eo, quod etsi aliunde ex suis beneficiis haberent sustentationem hanc tamen hic, & nunc acciperent: hæc ratio nulla est. Probat minor. Clerici ex patrimonio suo divites; vel habentes pingue beneficium, ex hoc tamen non obligati ad celebrandam missam, etiam aliunde habent sustentationem, & tamen possunt aliquid accipere pro applicando fructu sacrificii: ergo predicta ratio nulla est.

28 Haecenus allata ex Patre Wiest-

ster magnam certè conciliant probabilitatem sententiæ, asserenti licitum esse secundum stipendium accipere, interim non omnem penitus difficultatem exhauriunt. Demus enim, quod ejusmodi sacerdos accipiens secundum stipendium pro applicatione fructus nullam injustitiam inferat offerenti primum stipendium, videtur tamen contra justitiam ex eo peccare, quod ultra pretium absolute justum, & taxatum pro celebratione unius Missæ aliquid exigat, & hac ratione duplicatum stipendium recipiat, non secus ac ille contra justitiam impingeret, qui mercem, adæquantem absolute suo pretio 100. florenos, duobus in solidum, & univenderet 100. & simul alios centum ab alio exigere pro eadem merce: ergo si medius florenus absolute est status ut pretium justum pro labore extrinseco, & applicatione fructus, si iste jam semel fuit acceptus, non licebit aliquid plus ab altero exigere. Neque videtur excusatus quod offerens primum medium florenum isto velit solummodo compensare laborem extrinsecum, non autem applicationem fructus. Demus tamen te habere anulum aureum & addamante exornatum, qui summo suo pretio adæquaret centum florenos, si illum venderes. Titio danti tibi 100. florenos etiam pro solo addamante, non posses licite ab alio accipere alios centum pro materia, auro scilicet illius annuli, quia absolute loquendo ad æquatum acceptum

ceptum multum excedit annuli pretium: ergo si etiam utrumque stipendium excedit multum ipsum stipendium sacrificii, hoc accipere non erit licitum.

29 Secundò vel quantitas stipendii sustentationis taxatur, & conceditur absolute, & non intuitu alicujus laboris impensi in favorem solventis stipendium; vel conceditur, & taxatur ex quantitate laboris impensi in favorem concedentis stipendium? Non primum: quia alias non esset ratio, cur majus stipendium sit taxatum pro labore Missæ: quam pro alio levi opere in gratiam & utilitatem spiritualem alterius exantlato: item majus pro missa solenni, quam privata: majus pro duabus quam pro una tantum missa eodem die celebratis: item cur non pro unius missæ labore sustentatio integræ diei persolvatur: ergo dicendum est secundum; quòd quantitas sustentationis taxetur, & exigi debeat cum propositione ad laborem in favorem concedentis sustentationem impensum: atqui præter laborem extrinsecum sufficienter compensatum à primo stipendio nullus alius datur labor in favorem concedentis secundum stipendium exantlandus: ergo non poterit secundum stipendium justè exigi. Probaturs antecedens. Si foret adhuc alius labor, foret applicatio fructus sacrificii, sed hic nullus est, vel saltem carens titulo aliquid propter se exigendi. Probaturs minor: Applicatio ista est tum ratione sui principii

à quo procedit, potestate scilicet sacerdotali; tum ratione ipsius termini; seu rei applicandæ, aliquid spirituale: ergo non probet justum titulum aliquid temporale propterea exigendi.

Neque iterum Dicas, non exigi 30 aliquid ut compensationem hujus applicationis, sed tanquam sustentationem; contra enim est: ut aliquid exigam tanquam sustentationem mihi debitam debeat habere aliquem titulum fundatum in aliquo non merè spirituali labore in favorem concedentis sustentationem exantlato: sed in dicto casu nullum habeo: probatur: tantum habeo titulum applicationis fructus: sed hic non est aliquis temporalis: ergo &c. Probatur Major. Si non est necessarius ad accipiendum aliquid ut sustentationem titulus alius, quam spiritualis quædam actio in favorem alterius suscepta, poterit Episcopus aliquid accipere pro collatione, confirmatione beneficii, item patronus pro præsentatione, tolliturque hoc modo fermè omnis simonia.

Hæc omnia confirmat Palao hoc modo: demus sacrificium esse infiniti valoris, etiam in actu secundo, ut ita dicam; ita ut oblatum pro tribus conferat singulis tantas gratias, quantas conferret applicatum duntaxat uni. Hoc etiam supposito non posset sacerdos à singulis istis tribus medium florenum accipere, eo quòd acciperet plus, quam sit justum stipendium unius Missæ, ergo ipsa applicatio non est titulus suffi-

sufficiens ad exigendum aliquid tanquam sustentationem.

Confirmatur secundò. Si applicatio sacrificii iustum titulum præbet aliquid exigendi ut sustentationem, & simul ipse labor extrinsecus titulum præbet aliquid exigendi tanquam compensativum laboris, tunc accipiens medium florenum, & obligatus ut applicet offerenti fructum; nequaquam iustum pretium acquirit: sed hoc est falsum. Probat major. Si habeam annulum aureum, qui ratione materiae adæquat 50. florenos & ratione gemmæ pariter 50. si accipiam pro illo duntaxat 50. non habebō iustum pretium: ergo nec talis Sacerdos.

31 Neque opponat aliquis, ex his sequi, Clericum habentem sufficientem sustentationem ex suo beneficio, quod eundem non obligat ad dicendum ullum sacrum, non posse aliquid accipere loco sacrificii alteri applicandi. Disparitas etenim est; quòd huic non sit assignata sua sustentatio, dependenter à beneficio intuitu sacrificii certo tempore, vel loco legendi, aut alicui applicandi, cum igitur *omnis operarius sit dignus mercede sua: & qui altari deserviunt, de altari etiam participant.* Hinc si talis beneficiatus serviat ad altare, ratione huius ministerii sustentationem poterit accipere,

ita ut hanc neutiquam impediat alterum beneficium, eo ipso quòd vi illius ad istud sacrificium celebrandum non obligetur; in opposito tamen casu jam obligatur ad sacrificandum ratione accepti stipendii, & licet non obligetur ad applicandum fructum, quia tamen hoc non obstante jam accepit sufficientem sustentationem, quam posset exigere, si etiam se obligasset ad applicandum fructum: ideo videtur nil ultra ex hoc titulo posse accipi: accedit, quòd videatur nil posse exigi ut sustentatio ratione applicationis: quia hæc est aliquid spirituale; utque exigere valeat aliquid tanquam sustentatio, neutiquam sufficit collatio meri spiritualis, uti in præsentatione, confirmatione, & collatione beneficiorum patet. Quod si cum Tamburino *l. 3. de expedito sacrif. cap. 1. §. 3.* asseras, iniustum fore, si is, qui præsentiam solam debent, & quibus applicatio est sua, Declaratio Cardinalium (cujus supra meminimus) prohibuisset, ne quod in sua potestate est, alii dare possent. Responderi potest, ab illa Congregatione non fuisse prohibitum, ut applicatio fructus, quæ est in illorum potestate, non detur aliis simpliciter; sed tantum prohibitum fuisse, ut non detur, accipiendo vicissim aliquam sustentationem.

S. V.

Resolvitur secundum Quæsitum.

Ex quo titulo secundum stipendium possit accipi?

32 **E**X hucusque disputatis videtur colligi, per se non licere sacerdoti

cerdoti post acceptum iustum aliquod stipendium missæ correspondens, licet ob hoc ad solam præsentiam obligetur, aliud adhuc recipere ratione applicationis: ut autem cum hac nostra opinione conciliemus communem hac ætate inter sacerdotes vigentem praxim, neque repugnemus tot doctorum virorum Dianæ, Lugonis, & aliorum iudicio, qui ipsam declarationem Congregationis Cardinalium, praxim istam apparenter prohibentem, & ante oculos habuerunt, & ponderarunt; insuper ista non obstante contrarium tenentur in suis libris in ipsa urbe Romana & facie Cardinalium & totius Ecclesiæ editis, iudicamus per accidens aliquam sustentationem posse accipi à sacerdote, licet jam iustum acceperit stipendium à priore pro sola præsentia, illo scilicet casu, quo dans stipendium iustum pro obligatione ad præsentiam expressè dicat: ego volo, ut possis recipere stipendium ab alio & offerre pro illo perinde ac si à me nihil accepisset, & te liberum manere ab omni onere restituendi. Quod probatur: ratio suadens non posse aliquam secundam sustentationem exigi est, quia accipiens & secundam, & primam plus iusto acciperet; & quia secundam videtur exigere ob aliquod spirituale, non autem ob solum laborem extrinsecum: sed ista ratio in præsentia casu non urget. Probatur minor: Licet certum aliquod salarium, vel stipendium sustentationis taxatum sit

à superiore, consuetudine, vel iudicio viri prudentis; potest tamen, hoc non obstante, fidelium liberalitas plus aliquid ex spontanea liberalitate sacerdoti offerre; ergo cum in dato hoc casu plus aliquid ex spontanea liberalitate offeratur, poterit hoc accipi: offerri autem primum stipendium ut aliquid plus ex mera liberalitate pater, eo ipso quod dicat, velle se, ut sacerdos possit pro alio offerre, & ab alio accipere salarium ordinarium, ac si à se nihil recepisset.

Ex quo etiam sequitur, quod secundum stipendium nequaquam ob applicationem fructus accipiat, sed potius ob extrinsecum laborem, ob quem, licet jam aliquod acceperit, quia tamen hoc fuerat gratis datum, casu, quo adhuc aliud acciperet, hinc ista conditione impleta, absolute donatum fuisse prius stipendium conficitur: & hinc aliud adhuc recipi poterit. Imò hoc secundum iustum stipendium videtur non solum tunc licet posse accipi, quando dans stipendium iustum pro obligatione ad solam præsentiam expressè dat facultatem accipiendi secundum stipendium iustum; quod hætenus insinuavimus; sed sufficit etiam implicita primi offerentis stipendium concessa in hoc licentia: optimè enim in hanc rem nostram advertit Eminentissimus Lugo. Hanc facultatem licet claris, & explicitis verbis expressa non fuerit, semper tamen supponendam esse, quoties Capel-

lano

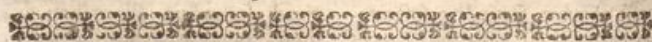
lano datur aliquid solum, ut celebret in uno tali loco, relicta facultate applicandi missam alteri, à quo accipiat stipendium.

33 Neque obest huic nostræ decisioni declaratio Congregationis Cardinalium supra adducta, cum ibidem sermo duntaxat fuerit motus de sacerdote, qui ratione duplicis stipendii volebat utrique offerenti, sacrificii unius fructum applicare. Neque sine fundamento illud asseri, deducunt ex decreto ejusdem congregationis anno priore edito; hujus occasione cum hoc secundum dubium fuerit ortum, ideo supponitur, declarationem loqui de casu prioris decreti: hic autem statutum fuerat, tot missas celebrandas, quot stipendia congrua acceperint pro pluribus missis celebrandis, ita ut contravenientes, & graviter peccent & teneantur ad restitutionem. Ex quo colligitur, supponi à Cardinalibus resineri stipendium contra mentem; & voluntatem illorum, qui illud contribuerunt; cum igitur in nostro casu primus contribuens ultroneo motu condonet, secundus autem subinde etiam ponatur

esse conscius prioris obligationis, vel si etiam hoc nesciat, intentum tamen à se finem, adæquatam scilicet sacrificii fructum pro se obtinent, hinc ad hunc casum prohibitio sacre Congregationis se non extendit.

34 Quod si autem secundum stipendium hoc modo accipi poterit, est primum sit justum, & taxatum ab Episcopo consuetudine, vel iudicio prudentis viri: poterit utique etiam secundum accipi, ut applicetur fructus ab eo, qui dimidiatum duntaxat stipendium accepit pro sola presentia; eo quod ideo minus quid ordinario à fundatoribus assignatum fuisse videatur; quia tali beneficiato liberam facultatem accipiendi etiam aliquod aliud stipendium ab aliis pro applicatione fructus relinquere voluerunt.

Deducimus igitur ex hætenus conclusis, Bonifacium sacerdotem secundum stipendium ratione applicandi fructus posse accipere, quod eo securius poterit facere: quod ratione presentis quæ indecim duntaxat crucigeros accipiat.

C A S U S XXV.

De valore in Restitutione rei ablatae observando.

S Empronius cum damnum furto illatum suo vicino tandem reparare efficaciter statuisset, & videret rem furto ablatam periisse, insuper illius pretium, interea temporis valde diversum fuisse, in quo valore restitutio sit facienda dubius hæret: hinc.

Q. I.